

Falošný archeologizmus odsúdil už Pius XII. vo svojej encyklike Mediator Dei. Rozhovor s P. Kwasniewskim

17. októbra 2020 ✝ Cirkev ✝ Eucharistia

John-Henry Westen, šéfredaktor Lifesitenews, sa rozprával s doktorom Petrom Kwasniewskim počas online konferencie Voice of the Family „Láska a zbožná úcta voči nášmu Pánovi“. Prvá časť rozhovoru.

Mohli by ste nám v prvom rade stručne priblížiť históriu spôsobu, akým bola Eucharistia prijímaná v Cirkvi?

O prvých storočiach Cirkvi nemáme taký úplný obraz, aký by sme chceli mať. Máme veľa útržkovitých dôkazov, podľa ktorých sa zdá, že spôsobov prijímania bolo viacero. Eucharistia sa prijímala na ruku, ale veľmi úctivo, nie tak, ako sa to deje dnes. Máme však tiež dôkazy od svätého Efraima Sýrskeho, z liturgie svätého Jakuba, od svätého Gregora Veľkého a od niektorých ďalších cirkevných otcov, že prijímanie sa dávalo aj do úst, a že iba klérus prijímal rukami. Regionálny koncil v Rouene v roku 878 nariadil podávať sväté prijímanie do úst; kánony koptskej cirkvi hovoria „Božechráň, aby niektorá z perál“, pod ktorými sa rozumejú konsekrované odrobinky, „sa prilepili k prstom alebo padli na zem“. A dokonca aj svätý Cyril Jeruzalemský, ktorý sa často cituje ako zástanca svätého prijímania na ruku, hovorí, že tieto odrobinky sú vzácnejšie ako zlatý prach a že radšej stratíme niektorý zo svojich údov, než by sme stratili nejakú odrobinku.

Takže na začiatku panovalo veľmi silné uvedomenie si úžasnosti sviatosti a v skutočnosti práve tento silnejší zmysel pre zbožnú úctu viedol Cirkev v priebehu času k postupnému obmedzovaniu a nakoniec k zrušeniu podávania svätého prijímania na ruku s výnimkou, samozrejme, duchovenstva. Na začiatku 2. tisícročia sa laikom všade podáva sväté prijímanie iba do úst, s čím je fakticky spojený aj pokles prijímania pod oboma spôsobmi. To znamená, že hostia je prijímaná na kolenách a na jazyk, kým kalich je čoraz častejšie vyhradený iba pre celebrujúceho kňaza či biskupa. V podstate celé 2. tisícročie katolíckych dejín laici zo zbožnej úcty k nášmu Pánovi a v duchu adorácie prijímajú iba na jazyk.

Predtým, než sa dostaneme k tomu, ako sa to zvrátilo, mohli by ste nám trochu priblížiť argumenty, na základe ktorých bolo podávanie svätého prijímania na ruku zavrnuté?

Pokiaľ tomu dobre rozumiem, tak sa zdá, že najstaršie záznamy priamo neodsudzujú podávanie svätého prijímania na ruku, ale že sa skôr prikláňajú, či požadujú prijímanie do úst, ako oveľa zbožnejší a úctivejší spôsob. Je skutočne pozoruhodné, ako sa táto prax v 2. tisícročí stala univerzálnou – až do tej miery, že sa o nej jednoducho prestalo diskutovať. Toto je podľa mňa jasný príklad organického vývoja. To znamená, že Cirkev pod vedením Ducha Svätého čoraz primeranejšie či vhodnejšie reaguje na dary, ktoré dostala. To neznamena, že by kresťania v 3. alebo 4. storočí robili nesprávne to, čo robili, ale že sa ešte nedopracovali k

tomu najúctivejšiemu, najbezpečnejšiemu a najúčinnnejšiemu spôsobu prijímania. Musíme mať na pamäti aj praktickú otázku, že v ranej Cirkvi bolo prijímajúcich oveľa menej. Ako sa Cirkev rozrastala a rozširovala a veriacich bolo čoraz viac, vyvstala otázka: ako podávať sväté prijímanie toľkým ľuďom? A ako každý vidí, kto bol na tradičnej latinskej omši, pri ktorej veriaci kľáčia na kolenách pozdĺž oltárneho zábradlia, kňaz prechádza od jedného ku druhému a podáva im hostiu na jazyk, že je to nielen bezpečnejší a úctivejší, ale aj oveľa efektívnejší spôsob prijímania Eucharistie.

Takže po tomto tisícročí sa Cirkev v roku 1969 vracia k podávaniu svätého prijímania na ruku. Ako k tomu vôbec došlo?

Je to veľmi smutná história. Dobre to vystihol biskup Juan Rodolfo Laise. Napísal knihu o histórii svätého prijímania a spôsobe jeho podávania. Dokumentuje to podrobne ako prípad neposlušnosti, pretože Cirkev mala jasno, čo treba robiť. V 60. rokoch však niektorí kňazi experimentovali v každom smere. A na konci 60. rokov už mnohí kňazi začali neoprávnene podávať sväté prijímanie na ruku, pričom aj biskupské konferencie to podporovali.

Pavol VI. sa spočiatku dôrazne staval proti prijímaniu na ruku. V roku 1968 rozposlal dotazník všetkým biskupom na svete s otázkou, či zachovať tradičný spôsob (prijímanie na kolenách a na jazyk), alebo či povoliť podávanie svätého prijímania na ruku. Drvivá väčšina biskupov odpovedala „áno, treba zachovať tradičný spôsob; nie, sväté prijímanie na ruku netreba dovoliť“. Tieto výsledky ako aj počty hlasov boli zverejnené spolu so zdôvodnením zachovania tradičnej praxe v inštrukcii z roku 1969 nazvanej *Memoriale Domini*, ktorú inicioval Pavol VI. a schválil na zverejnenie Kongregáciou pre Boží kult. *Memoriale Domini* je pozoruhodný dokument, ktorý hovorí (a citujem): „Vzhľadom na dnešný stav Cirkvi ako celku je potrebné tento (tradičný) spôsob rozdávania svätého prijímania dodržať (latinsky by sa dalo preložiť aj ako „zachovať“) nielen preto, že ide o stáročnú tradíciu, ale najmä preto, že je to znak zbožnej úcty veriacich voči Eucharistii. Táto prax nijako neznižuje osobnú dôstojnosť tých, ktorí pristupujú k tejto veľkej sviatosti.“ – Vidíte, niektorí ľudia hovorili, že nie je dôstojné padnúť na kolená a konať ako otrok alebo sluha; ale tento dokument hovorí nie, neznižuje to dôstojnosť – „a je to súčasť prípravy, ktorá je potrebná na čo najplodnejšie prijatie Pánovho Tela. Táto zbožná úcta je znakom toho, že sa neprijíma „bežný chlieb a nápoj“, ale Pánovo Telo a Pánova Krv.“

Dokument pokračuje:

„Okrem toho tento spôsob podávania, ktorý v súčasnosti treba považovať za nariadený, je istejšou zárukou, že sväté prijímanie bude rozdávané s primeranou zbožnou úctou a dôstojne, aby nedošlo k profanácii eucharistických spôsobov, v ktorých „celý a úplný Kristus, Boh a človek, je podstatne obsiahnutý a trvalo prítomný jedinečným spôsobom“, a nakoniec, aby sa zachovala dôsledná starostlivosť, ktorú Cirkev vždy odporúčala aj pre odrobinky konsekrovaného chleba.“

Toto je inštrukcia *Memoriale Domini* z roku 1969, ktorú inicioval a schválil Pavol VI.! Zvláštnosťou je, že v tom dokumente, po vysvetlení a uvedení výsledkov hlasovania a zdôraznení, že treba zachovať tradičný spôsob, Pavol VI hovorí: „No jednako, keďže na svete sú miesta, kde už bolo podávanie svätého prijímania na ruku zavedené, biskupské konferencie, aby to lepšie usmerňovali, smú ho povoliť, ale za určitých podmienok.“

Je to teda nezvyčajný dokument, pretože najskôr nás presviedča, že treba zachovať tradičný spôsob, a potom hovorí, že biskupské konferencie môžu rozhodnúť inak. Bohužiaľ, videli sme, že mnoho sporných otázok sa podarilo pretlačiť biskupským konferenciám v 60. a 70. rokoch – a to isté vidíme aj nedávno v prípade *Amoris Laetitia*. Toto je poľutovaniahodný rozpor. *Memoriale Domini* však uvádza podmienku pre podávanie svätého prijímania na ruku: nemožno ho povoliť, ak sa v postojoch ľudí prejaví „akýkoľvek nedostatok zbožnej úcty alebo falošné predstavy o Eucharistii“.

Dr. P. Kwasniewski, zdroj: wikimedia commons

Možno si Pavol VI. naivne myslel, že k tejto zmene môže akosi dôjsť bez poklesu úcty a zbožnosti, bez oslabenia viery ľudí v reálnu prítomnosť Ježiša Krista v Eucharistii, ale mýlil sa.

Fakticky vieme, že sa mýlil, keď sa na to teraz, v roku 2020, spätne pozrieme. Povedal by som, že už vtedy mali vedieť, keby na to boli mysleli, že to bude mať vážne následky. Teraz však nemožno poprieť, že to vážne následky naozaj malo. Pokiaľ ide o *Memoriale Domini*, nemali by sme dávať sväté prijímanie na ruku, pretože nastali presne tie problémy, na ktoré poukázal.

Jeden z argumentov tých, ktorí presadzujú sväté prijímanie na ruku je, že ide o návrat k legítimnej starodávnej kresťanskej praxi. Prečo to nemôžeme urobiť? Nevraciame sa ku koreňom? Ako im odpoviete?

Týmto problémom sa zaoberal pápež Pius XII. vo svojej encyklike *Mediator Dei* z roku 1947 o posvätné liturgii, v ktorej definoval omyl, ktorý nazval „falošný archeologizmus“, a odsúdil ho. Povedal, že je chybou snažiť sa v Cirkvi obnovovať starú prax, pretože aj novšie obrady si zasluhujú úctu a pozornosť, lebo vznikli z vnuknutia Ducha Svätého, ktorý je s Cirkvou v každom čase. Uvádza tieto príklady: ten odbočuje zo správnej cesty, kto by chcel zaviesť prvotnú podobu oltára, kto by chcel z liturgických rúch odstrániť čiernu farbu. Uvádza rôzne príklady, ktoré sa, bohužiaľ, všetky stali skutočnosťou za pätnásť či dvadsať rokov, ale hovorí, že by to bola chyba, pretože Cirkev časom prehĺbila svoje poznanie. Liturgia sa neprestáva rozvíjať v 5. alebo 6. storočí, rovnako ako ani zbožnosť kresťanského ľudu, ani teológia. Keď sa pozriete na Tridentský koncil v 16. storočí, je to jeden z najskvostnejších výkladov katolíckej náuky a Tridentský koncil objasnil

veci, ktoré boli predtým po dobu 1500 rokov nejasné.

Ak by sme v tomto bode nesúhlasili s Piom XII., nakoniec by sme dospeli k záveru ako protestanti, že Cirkev je skazená; že po mnoho storočí – v „temnom stredoveku“ – Cirkev zišla zo správnej cesty, a že ak chceme mať autentickú kresťanskú cirkev, musíme sa vrátiť späť k apoštolom alebo prinajmenšom do apoštolského obdobia. To je typicky protestantský blud. Toto hovorili Luther, Kalvín, Zwingli a Melanchthon. A hľa, v 20. storočí liturgickí reformátori zrazu začali hovoriť presne to isté: musíme sa vrátiť ešte pred stredovek, pretože v stredoveku sa to nejako skazilo.

Chcel by som tiež poznamenať, že starodávny spôsob prijímania na ruku bol úplne odlišný a dnes by vyzeral oveľa úctivejšie, než je terajšia prax v *Novus Ordo*. V patristickom období bola pravá ruka položená dopredu, pretože ste vždy dostávali hostiu do pravej, nikdy nie do ľavej ruky. Akonáhle bol svätý chlieb vložený do ruky, človek sa poklonil v posvätnéj úcte a vzal si ho ústami. Jazykom si ruku olízal, aby sa uistil, že na nej nezostali nijaké odrobinky. Máme dokonca zaznamenané, že niekedy sa použil kus plátna. Na ruku bol položený kus plátna, na ktorý sa položil konsekrovaný chlieb, veriaci sa poklonil a prijal ho týmto spôsobom – prípadné odrobinky zostali na plátne, ktoré držali akolyti. Takže existujú spôsoby – aspoň teoreticky, pri ktorých by prijímanie na ruku mohlo byť oveľa hlbším prejavom úcty a mohlo by sa podávať bez nebezpečenstva, či bez takého nebezpečenstva. Ale aj napriek tomu sa Cirkev rozhodla s tým prestať a to, čo sa deje teraz, sa veľmi málo podobá tomu, čo som práve opísal.

Takže, aké sú potom základné problémy so svätým prijímaním podávaným na ruku?

Problémom číslo jeden je, že je to v rozpore s najmenej tisícročnou tradíciou. Rouenský koncil, ktorý som spomínal predtým, sa konal v roku 878. Nejde o ekumenický koncil; bol to koncil regionálny, ale je indikatívny pre myslenie a prax. Cirkev teda považovala za vhodné podávať sväté prijímanie veriacim na kolenách a na jazyk najmenej tisíc rokov. To nie je náhoda. To všetko súvisí s rastúcou vierou Cirkvi, najmä v stredoveku, keď sa objavili prví heretici, ktorí popierali reálnu prítomnosť. Prvých tisíc rokov kresťanstva nikto nepopieral reálnu prítomnosť. Heretici popierali iné veci, ale toto nikto nepopieral. Keď už heretici skutočne popierali reálnu prítomnosť, Cirkev všemožne zdôrazňovala: toto je **skutočne** Telo a Krv nášho Pána Ježiša Krista a jeho Duša a Božstvo. Preto by sme mali robiť všetko, čo je v našich silách, nie iba duchovne, aby sme boli pripravení prijímať a neboli v stave hriechu, ale aj fyzicky, aby sme navonok ukázali, že adorujeme Slovo, ktoré sa stalo telom v Najsvätejšej sviatosti. To je tiež dôvod, prečo sa v stredoveku zaviedli pokľaknutia kňaza počas tradičnej liturgie: aby sa znovu a znovu potvrdzovala naša viera v Eucharistiu, ktorá sa stala Kristovým Telom na oltári. Takže problémom číslo jeden je: pohrdanie Tradíciou.

Problémom číslo dva je praktický problém, pri ktorom sa odrobinky pri prijímaní na ruku strácajú. Vykonaný výskum to dokazuje. Pred niekoľkými rokmi bol na webovej stránke *Latin Mass* online prístupné [video](#), v ktorom ktosi experimentoval s použitím čiernych rukavíc, aby bolo zrejmé, kde sa tieto odrobinky nachádzajú. Ak niekomu položíte hostiu na ruku, najmä ak vezmeme do úvahy, že niektoré hostie sú trochu drobivé a nie sú také kompaktné ako kedysi, neprekvapuje, že môžu zostať malé odrobinky a padnúť na zem a rozptýliť sa. Na toto by sa cirkevní otcovia dívali s hrôzou. Nikdy by nič také netolerovali. Fakticky je to presne jedna z podmienok, ktoré Cirkev stanovuje v *Redemptionis Sacramentum*: „**Ak by hrozilo nebezpečenstvo znesvätenia, sväté prijímanie sa veriacim na ruku nemá podávať.**“

A úprimne povedané, nebezpečenstvo znesvätenia hrozí vždy, keď sa sväté prijímanie podáva na ruku, práve kvôli tomu, čo som popísal, takže toto vyzerá byť ako základný problém. Preto rubriky tradičnej liturgie veľmi podrobne a dôkladne stanovujú, ako má kňaz čistiť paténu a korporál na oltári, pretože nechceme stratiť ani jednu perlu, ako hovorí svätý Efraim Sýrsky. Keď sa podáva hostia na jazyk kľáčiacemu veriacemu, toto nebezpečenstvo je takmer úplne odstránené. Podľa rubrik im treba pod bradou držať paténu, takže ak by aj padla nejaká odrobinka, padla by priamo na paténu, ktorú potom kňaz vyčistí. Takže Cirkev v tejto praxi myslela na všetko, nič nenechala na náhodu.

Medzi ďalšie problémy patrí aj to, že prijímanie na ruku, najmä ako sa dnes praktizuje postojáčky, znižuje úctu k Pánovi. Keď traja králi prišli k jasličkám, nepostavili sa len tak a odovzdali dary, akoby boli na nejakom zjazde. Padli na kolená – takto je to uvedené v Písme. Keď ľudia v evanjeliách prichádzajú k nášmu Pánovi, aby sa uzdravili, padnú na kolená. Keď Peter hovorí: „Odíd' odo mňa, Pane, lebo som hriešny,“ je na kolenách. **Je to najzrejmější a najprirodzenejší znak prejav adorácie a zbožnej úcty**, a preto aj pri svätej omši Novus Ordo počas eucharistickej modlitby kľáčíme. Prečo ale nepokľakneme pri svätom prijímaní? Keď prichádzame k nášmu Pánovi, je to pre nás ten najposvätnější okamih, pretože prichádzame do kontaktu s Pánom. Takže tu je ozajstná nedôslednosť. Tradičná prax bola (a je) dokonale dôsledná.

V súvislosti so všetkými týmito vecami sväté prijímanie podávané na ruku znižuje vieru v reálnu prítomnosť. Ak človek naozaj verí, že náš Pán je prítomný v Eucharistii, nebude s Ním predsa zaobchádzať ako s obyčajným suchárom či oplátkou; to si nevie ani len predstaviť. Z rôznych prieskumov vyplýva, že dokonca ani katolíci, ktorí chodia na omše, už neveria v transsubstanciáciu, čo je, myslím si, v značnej miere aj vina podávania Eucharistie postojáčky a na ruku.

Spomeniem ešte jednu vec: ono to znižuje aj naše povedomie dôstojnosti kňazského stavu, pretože kňaz je ordinovaný, aby prinášal obeť, ale aj aby udeľoval sviatosti. Svätý Tomáš hovorí, že jeden a ten istý kňaz Eucharistiu konsekruje aj rozdáva. Ruky kňaza sú pri vysviacke pomazané posvätnou krizmou, aby mohol dôstojne zaobchádzať s Kristovým telom. Ruky veriacich nie sú nikdy týmto spôsobom posvätené. Nie sme vyčlenení pre službu Eucharistie rovnakým spôsobom. Laici prijímajúci na ruku vysielajú sotva postrehnuteľné posolstvo určitého rovnostárstva medzi veriacimi a kňazom. Mnoho ľudí to nemusí formulovať slovami, ale určite to znižuje rešpekt a úctu, ktorou sme povinní voči kňazovi. Keď môžu laici rozdávať sväté prijímanie, spôsobuje to rôzne zmätky – v čom je osobitosť kňaza a aká je jeho úloha.

Dr. Peter Kwasniewski je tomistický teológ, liturgista a zborový skladateľ. Je absolventom Thomas Aquinas College a Catholic University of America. Vyučoval na Medzinárodnom teologickom inštitúte v Rakúsku, Rakúskom programe Františkánskej univerzity v Steubenville a tiež učil na Wyoming Catholic College, ktorú pomohol založiť v roku 2006. Je známym spisovateľom a prednášateľom o tradičnom katolicizme, autor ôsmich kníh.

pokračovanie v [II. časti](#)

URL adresa článku: <http://christianitas.sk/falosny-archeologizmus-odsudil-uz-pius-xii-vo-svojej-encyklike-mediator-dei-rozhovor-s-p-kwasniewskim/>